

بیمارستان شهدای پاکدشت

مسمومیت با مواد شوینده

تهیه و تنظیم: واحد آموزش بیمارستان

بهار ۹۵

یکی از عوارض استفاده غیراصولی از مواد شوینده مسمومیت است و به همین دلیل در ایام پایانی سال و حوالی نوروز که استفاده از این مواد بیشتر است، این نوع مسمومیت‌ها شیوع بالاتری دارد.

موادشوینده و پاک‌کننده با ترکیبات قلیایی یا اسیدی ضعیف جزو مواد سوزاننده هستند و به طور کلی موارد این نوع مسمومیت در دو گروه اطفال و بزرگسالان و بیشتر در خانم‌های خانه‌دار دیده می‌شود.

در مورد اطفال معمولا این مسمومیت به دلیل سهل‌انگاری والدین در نگهداری این مواد در جای مناسب اتفاق می‌افتد و بیشتر به شکل خوراکی است، یعنی کودک به دلیل ناآگاهی مواد شوینده را به صورت خوراکی مصرف می‌کند. در این موارد معمولا کودک دچار سوختگی‌های دست‌گاه گوارش خواهد شد که از دهان و حلق شروع می‌شود و ممکن است تا مری و معده نیز ادامه پیدا کند. میزان و شدت این سوختگی‌ها به میزان مصرف، نوع ماده شوینده و غلظت آن بستگی دارد، البته با کمی دقت می‌توان از این اتفاق پیشگیری کرد.

استفاده‌کنندگان از این مواد باید این نکته را بدانند که تماس مواد شوینده با پوست و چشم نیز می‌تواند خطرناک باشد، بنابراین باید هنگام کار از وسایل ایمنی مثل ماسک، عینک کار و دستکش مخصوص استفاده کنند.

در بزرگسالان که بیشتر خانم‌های خانه‌دار هستند، مسمومیت‌ها اغلب به صورت استنشاقی و به دلیل استفاده از این مواد در محیط‌های بسته اتفاق می‌افتد.

این گروه به دلیل مجاورت با بخارات مربوط به مواد شوینده دچار سوختگی‌های دست‌گاه تنفس فوقانی می‌شوند که بسته به نوع ماده و مدت زمان مجاورت می‌تواند از یک سرفه ساده شروع شود و تا علایم تنگی راه‌های هوایی ادامه داشته باشد که در این صورت فرد با علایمی شبیه به یک حمله حاد آسم مراجعه می‌کند و علایم مربوط به نوع حاد آن شامل تنگی نفس شدید، خس‌خس سینه و حتی سیانوزه شدن و عدم اکسیژن‌رسانی به بدن است.

به طور عمده این اتفاق در زمان مخلوط کردن دو ماده تمیزکننده رخ می‌دهد. برخی افراد برای اثربخشی بیشتر مواد شوینده، دو ماده مثلا وایتکس و جوهرنمک را با هم مخلوط می‌کنند که از ترکیب آنها گاز کلر متصاعد می‌شود. وقتی این گاز با رطوبت داخل راه‌های هوایی تماس پیدا می‌کند، ایجاد اسید کلریدریک می‌کند که یک اسید قوی و سوزاننده است و می‌تواند موجب سوختگی‌های شدید شود.

نکات طلایی برای پیشگیری از مسمومیت

۱. در هنگام استفاده از فرآورده های شیمیایی حتماً در نور کافی برچسب روی بسته بندی را مطالعه نموده سپس مصرف نمائید. استفاده از داروها و مواد شیمیایی در تاریکی می توانند خطرناک باشد.
۲. در هنگام استفاده از مواد شیمیایی و فرآورده های شوینده و پاک کننده پنجره ها را باز کنید تا هوا به خوبی در محیط جریان داشته باشد.
۳. از اختلاط مواد شیمیایی مانند جوهر نمک با فرآورده های سفید کننده جداً خودداری کنید. بخارات و گازهای ناشی از این اختلال بسیار سمی و خفه کننده می باشد.

۴. پس از مصرف مواد شوینده، سفید کننده، جرم بر و لوله بازکن در محیط های در بسته و کوچک مانند دستشویی و حمام به هیچ عنوان در یک مکانها توقف نکنید چرا که گازهای تولید شده در این محیط بدون تهویه مناسب حفظ کننده و سمی می باشد.

۵. ضمن استفاده از مواد شیمیایی حتماً از وسایل محافظت کننده مانند دستکش بلند، کفش نفوذ ناپذیر - لباس آستین بلند- شلوار بلند و جوراب استفاده نمائید.

نکات قابل توجه در کودکان :

درب کمدهایی که در آن ها مواد شیمیایی یا شوینده ها نگهداری می شود، همیشه باید قفل باشد.

مواد هیدروکربنی مثل نفت به دلیل شباهتی که با آب دارد، چنانچه در منزل نگهداری شود می تواند از عوامل زمینه ساز مسمومیت در کودک باشد، پس موادی مثل بنزین، نفت و ضد یخ را نباید در منزل نگهداری کرد.

هرگز مواد شوینده ای مثل سفیدکننده ها را از ظرف اصلی خودشان به ظروف دیگر مثل بطری های آب یا نوشابه منتقل نکنید، زیرا ممکن کودکان است به جای نوشیدنی، آن را مصرف کنند.

هنگام کار با مواد شیمیایی و شوینده ها نباید از کودکان غافل شد و آنها را باید همواره تحت نظر داشت.

گاهی با بررسی وسایل اتاق کودک می توان جلوی بروز مسمومیت کودک را گرفت، زیرا برخی از کودکان داروها و برخی مواد سمی را در اتاقشان مخفی می کنند.